

Dokumentation i förskollärares yrkesprofession

En intervjustudie med sju förskollärare

Namn: Mariam Altimimi & Sarah Ali
Program: Förskolläraryrket

Examensarbete:	15 hp
Kurs:	LÖXA2G
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT/20
Handledare:	Rauni Karlsson
Examinator:	Thomas Johansson

Nyckelord: Dokumentation, förskollärare, yrkesprofession, förskola, intervju

Abstract

Syftet med vår studie är att undersöka förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan samt i vilket syfte förskollärarna dokumenterar. Vi har valt att undersöka förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som arbetsverktyg eftersom dokumentation är en väsentlig del i förskollärarens yrkesprofession. Vallberg Roth (2011) betonar att dokumentation är ett arbetsverktyg för förskollärare att säkerställa kvalitén i sin yrkesroll i förskolan. I denna studie har vi använt oss av en kvalitativ och fenomenografisk ansats där vi har undersökt förskollärarnas uppfattningar genom intervjuer kring dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan. Empirin av studien består av intervjuer med sju förskolläraren i en känd förskola. Studiens frågeställningar är: hur organiserar förskollärarna sin tid för att kunna genomföra dokumentation i förskolan? Samt vilka aspekter anser förskollärare kan komma att påverka dokumentationsprocessen?

Studiens resultat visar att förskollärarna har en gemensam uppfattning om dokumentation i syfte att dokumentation synliggör barnens lärande och kunskap. Dokumentation i förskolan visar sig vara ett hjälpmedel för förskollärarna i deras yrkesroll, då förskollärarna beskriver dokumentationen som en förstärkning till deras yrkesprofession i samband med att dokumentation gynnar förskollärarnas utveckling både individuellt och inom arbetslaget. Resultat visar ytterligare att dokumentation i förskolan kommer med olika hinder, exempelvis att dokumentation upplevs vara tidskrävande och att det finns en viss osäkerhet gällande vad som skall tas med i dokumentation samt vilka läroplansmål som anses vara väsentliga att ta med i dokumentationsprocessen. Slutligen framgår det i studiens resultat att det finns hinder med dokumentation men att möjligheterna överväger dessa hinder.

Förord

Innan genomförandet av denna studie hade vi teorin med oss angående vad förskollärare har för uppfattningar om dokumentation som arbetsverktyg i förskolan. Därför ville vi genom denna studie få reda på förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som ett arbetsverktyg i praktiken samt i vilket syfte förskollärarna dokumenterar då det är en del av förskollärarnas yrkesroll.

Vi möttes av en otänkbar förändring i vår planering till denna studie då det inträffade samtidigt som Covid-19 viruset vilket gjorde att skrivperioden blev lite utmanande och det var ett dilemma för oss. Tack vare respondenterna som valde att ställa upp och delta i vår studie resulterade det till att dilemmat löste sig. Stort tack till alla förskollärare som deltog i vår studie. Vi vill även tacka våra familjemedlemmar som stöttade oss genom skrivperioden. Sist men inte minst har denna studie varit intressant att genomföra tillsammans och bidrog därför till ny kunskap samtidigt som det var en ögonöppnare för oss båda. Det varit väldigt spännande att skriva ihop trots omständigheterna som har varit. Slutligen vill vi tacka varandra, för den förståelsen samt samarbetet vi har haft.

Stort tack till alla!

Göteborg 2020.06.08
Mariam Altimimi & Sarah Ali

1	Innehållsförteckning	
2	<i>Inledning</i>	6
3	<i>Syfte & frågeställningar</i>	7
4	<i>Tidigare forskning</i>	8
4.1	Systematisk dokumentation i förskolan.....	8
4.2	Förskollärare ett yrke i förändring.....	8
4.3	Förskollärarnas arbete med dokumentation som arbetsverktyg.....	9
4.4	Förskollärarnas professionella identitet	9
4.5	Förskollärarnas uppfattning om dokumentation i barnens utveckling och lärande.....	9
5	<i>Teoretisk utgångspunkt och begrepp</i>	10
5.1	Teori	10
5.2	Begrepp.....	10
5.2.1	Lärande	10
5.2.2	Kunskap	10
6	<i>Metod</i>	11
6.1	Kvalitativ ansats och fenomenografi	11
6.2	Urvalsprocessen	12
6.3	Genomförande av intervju.....	12
6.4	Bearbetning av intervju och transkription.....	13
6.5	Fenomenografi som analysmetod	14
6.6	Forskningsetiska överväganden.....	14
6.7	Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet	15
7	<i>Resultat</i>	15
7.1	I vilket syfte dokumenterar förskollärare?	15
7.2	Hur organiserar förskollärare för att kunna genomföra dokumentation i förskolan?	17
7.3	Dokumentation relaterad till förskollärarnas yrkesprofession.....	18
7.4	Vilka aspekter anser förskollärare kan komma att påverka dokumentationsprocessen?.....	19
8	<i>Diskussion</i>	22
8.1	Resultatdiskussion	22
8.2	Hur organiserar förskollärare för att kunna genomföra dokumentation i förskolan?	23
8.3	Vilka aspekter anser förskollärare kan komma att påverka dokumentationsprocessen?.....	24
8.4	Metoddiskussion	25
8.5	Relevans för det kommande förskolläraryrket.....	26

8.6	Förslag till vidare forskning.....	27
9	<i>Referenslista</i>	28
10	<i>Bilaga 1</i>.....	30

2 Inledning

Vallberg Roth (2016) beskriver att läroplanen för förskolan har varit i ständig förändring och det har inkluderat förskollärarens yrkesroll som därav också ändrats över tid. Förskolläraryrket innehåller flera uppdrag och dokumentation är en väsentlig del av det. Dokumentation är ett arbetsverktyg för förskolläraren att säkerställa kvalitén i sin yrkesroll i förskolan (Vallberg Roth, 2016, s.107–141). Denna studie handlar om dokumentation i förskolan. Vi vill undersöka förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan samt i vilket syfte förskollärarna dokumenterar. Vi anser att detta är väsentligt att undersöka, då dokumentation i förskolan är en viktig del i rollen som förskollärare samt att synliggöra barnens utveckling och lärande. Detta i sin tur väckte intresset hos oss att både undersöka och fördjupa oss i ämnet dokumentation. Vi har både teorin med oss från utbildningen samt varit ute på fältet och fått möjligheten att se hur förskollärare arbetar med dokumentation.

Åsén och Moberg (2015) beskriver vilken syn man hade på läroplanen och dokumentation förr i tiden. Under år 1976 kom den första arbetsplanen för förskolan som skickades ut från Socialstyrelsen. I syfte att iaktta barnen för att använda det som en grund för arbetet med planeringen. Syftet bakom denna arbetsplan var att kunna undersöka det individuella barnet i relation till barngruppen för att sedan kunna planera ett rikt innehåll för barngruppen i verksamheten. Vidare betonar Åsén och Moberg (2015) att detta utvärderingsarbetet som man använde sig av kopplas till begreppet observationer. Begreppet observation brukades förr i tiden då man använde sig av observations metoden för att studera barnen. Exempelvis barns interaktion med andra barn i gruppen samt barnets psykologiska utveckling. Man observerade även det språkliga och den motoriska förmågan hos barnen. Här fokuserar man inte enbart på barnens lärande utan fokusen låg snarare på att kategorisera barnens utvecklingsnivåer ur ett generellt perspektiv (Åsén & Moberg, 2015, s.17–18).

Författarna Åsén och Moberg (2015) berättar vidare att år 1998 kom den första läroplan ut till förskolan. Syftet bakom läroplanen var att stärka förskollärarnas yrkesroll i förskolan. Genom läroplan och dess innehåll som skulle implementeras kunde förskollärarna utveckla förskolan, som en pedagogisk arbetsplats för barnen och även ge barnen den optimala lärande samt utveckling i förskolan. Åsén och Moberg (2015) beskriver att när läroplanen kom till ändrades begreppet ”barns observationer” till dokumentation istället, i syfte att dokumentera barnens lärande och utveckling både individuellt samt i grupp (Åsén & Moberg, s. 23–35).

Sheridan (2015) betonar att idag handlar dokumentation mer om ett systematiskt kvalitetsarbete vilket innebär att dokumentera och utveckla verksamheten. Dokumentation i förskolan idag belyser vikten med att lära känna barnen och deras behov samt vilka intressen barnen har. I samband med detta är det väsentligt för förskollärare idag att tänka på vad barnen kan och vill när dem dokumenterar i förskolan (Sheridan, 2015, s. 233). Vidare poängterar Sheridan (2015) att dokumentation idag är ett arbetsverktyg som kan användas på olika sätt. Dokumentation kan användas som ett arbetsverktyg för att reflektera och diskutera över verksamheten. Vidare kan dokumentation användas som ett arbetsverktyg i syfte att synliggöra barnens lärande och utveckling i förskolan. Av detta skäl leder detta till reflektion och diskussioner mellan arbetslaget både i grupp och enskilt som därefter resulterar till en utvärdering. Utvärdering och tolkning av dokumentation resulterar till att förskollärare kommer med förslag till förändringar i samband med en kvalitetssäkring av verksamheten (Sheridan, 2015, s. 234).

Wehner-Godée (2013) påpekar vikten av dokumentation i förskolan och i lärarutbildningen. Enligt författaren så har kravet på dokumentation ökat i dagens förskola. Författaren betonar att processen med att dokumentera är inte enkel då det finns många svårigheter som kan tillkomma. Ett exempel kan vara tidsbristen, det kan vara svårt för förskollärare att hinna med dokumentationen och reflektera över vad man har dokumenterat under arbetstiden (Wehner-Godée, 2013, s. 48).

I förskolans läroplan Skolverket (2018) står det skrivet att:

- ”varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt följs, dokumenteras och analyseras för att det skall vara möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål” (Skolverket, 2018, s.18).
- ”dokumentation, uppföljning, utvärdering och analys omfattar hur läroplansmålen integreras med varandra och bildar en helhet i utbildningen” (Skolverket, 2018, s.18).

Dessa riktlinjer i läroplanen lyfter vikten av dokumentation i förskolan och att det ingår i förskollärarens yrkesroll att dokumentera barnens utveckling och lärande i förskolan.

3 Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan samt i vilket syfte förskollärarna dokumenterar.

- Hur organiserar förskollärarna sin tid för att kunna genomföra dokumentation i förskolan?
- Vilka aspekter anser förskollärare kan komma att påverka dokumentationsprocessen?

4 Tidigare forskning

Vi har använt oss av olika databaser där vi har funnit fem internationella vetenskapliga artiklar som är relaterade till vår studie. Vi har tagit fram tidigare forskning om dokumentation i förskolan och förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan.

Följande tidigare forskning kommer att presenteras: Systematisk dokumentation i förskolan, förskollärare ett yrke i förändring, förskollärarnas arbete med dokumentation som ett arbetsverktyg, förskollärarnas professionella identitet och slutligen förskollärarnas uppfattning om dokumentation i barnens utveckling och lärande.

4.1 Systematisk dokumentation i förskolan

Alnervik (2018) berättar i sin artikel om hur viktigt dokumentation är i förskolan och att förskollärare i svenska förskolor måste systematiskt dokumentera aktiviteter i förskolan för att kunna utvärdera kvaliteten på de olika aktiviteterna. Baserat på olika kommunikativa aspekter av dokumentation är syftet med artikeln att diskutera och skapa kunskap om strukturer och olika verktyg inom dokumentation i förskolan. Detta innebär att tillsammans med förskollärare diskuterar man kommunikativa aspekter av dokumentation, och hur dokumentation kan ha olika strukturer och att man kan använda sig av olika verktyg när man dokumenterar i förskolan.

Studiens empiri består av fältanteckningar och även uttalanden i form av intervjuer från förskollärare i svenska förskolor med erfarenhet av att använda sig av dokumentation i förskolan. Studiens val av urval består av fyra förskolor i Sverige. Alnervik (2018) kom fram till att förskollärare använder sig av kommunikativ dokumentation när de dokumenterar aktiviteter i förskolan. Detta innebär att förskollärare kommunicerar och reflekterar med sina kollegor om vad de har dokumenterat och kommit fram till. Detta leder till att en kommunikativ miljö som skapas, då olika förskollärare från andra förskolor kommunicerar med varandra om dokumentation från deras olika inställningar och tankar (Alnervik, 2018, s. 81).

4.2 Förskollärare ett yrke i förändring

Sheridan (2011) berättar i sin artikel att betydelsen av lärarkompetens och yrkesprofession har förändrats, och konstruerats kontinuerligt tillsammans med förändringar i samhället. Samtidigt som värden och avsikter i förskolan har förändrats i förskolans riktlinjer och förskolans läroplan. Under de senaste decennierna har svenska förskolan blivit en del av utbildningssystemet och har även fått sin egen nationella läroplan. Detta ledde även till att en ny förskollärarytelse inleddes.

Alla dessa förändringar har påverkat villkoren för lärarnas pedagogiska arbete, barns lärande och den betydelsen som förskollärarna ger till lärarkompetens. Syftet med denna studie är att undersöka innebörden för lärarkompetens som ges av förskollärare i den svenska förskolan. Studien genomfördes i Sverige inom 30 förskolor. Metoden som används var intervju med förskollärare från olika avdelningar som pågick under 60–120 minuter. Resultatet visar att yrket som förskollärare är i ständig förändring med nya uppdrag som tillkommer i yrket. Dessa uppdrag i yrket kommer från bland annat av policykrav på dokumentation och nya intentioner i läroplaner. Detta leder till att förskollärare delar en gemensam förståelse gällande innebörden

av lärarkompetens. Då det är viktigt att man som förskollärare har kunskap och kompetensen med sig i sin yrkesroll som förskollärare (Sheridan, 2011, s. 416).

4.3 Förskollärarnas arbete med dokumentation som arbetsverktyg

Löfgren (2017) skriver i sin artikel om förskollärarnas arbete med dokumentation i förskolan och hur de berättar om sina erfarenheter med dokumentation. Detta framkommer genom institutionella narrativ och intervjuer med förskollärare som är studiens metoder. I studien presenteras tre olika teman, den första är *barns lärande och mål i den nationella läroplanen* som handlar om de olika läroplansmålen som förskollärarna strävar efter att implementera i förskolan, att förskollärarna finner svårigheter gällande vilka läroplansmål som skall finnas med i arbetet. Därpå beskriver Löfgren (2017) att förskollärarna använder sig av dokumentation som ett redskap för att intyga deras arbete samt vilka läroplansmål de har valt att prioritera från den nationella läroplanen.

Vidare lyfter Löfgren (2017) det andra temat *dokumentation av lärande som en professionell strategi* som handlar om förskollärarna som använder sig av dokumentation å ena sidan för att dokumentera barnens lärande å andra sidan deras egna lärande som förskollärare. Det är flera förskollärare som uttrycker svårigheter när de dokumenterar barnens lärande utan att indirekt bedöma barnen i deras individuella utveckling.

Slutligen tar Löfgren (2017) upp det sista temat *pedagoger som nybörjare som gör professionalism* som handlar om förskollärare som kallar sig själva för nybörjare då det finns en ständig osäkerhet om vad samt hur de ska dokumentera. Förskollärare nämner att de ständigt strävar efter att utveckla sina förmågor att dokumentera.

4.4 Förskollärarnas professionella identitet

Löfgren (2014) berättar i sin artikel om hur läraryrket tar form och vad som sker när policykrav på ökad dokumentation i förskolan tolkas och accepteras av förskollärare. Vidare skriver Löfgren (2014) om yrket som förskollärare och hur den professionella identiteten tar form i spänningen mellan två former av professionalism. De två formerna är yrkesmässig *professionalism* baserad på kollegial myndighet och *organisatorisk professionalism* reglerad av politik, byråkrati och marknader. Intervjuer med förskollärare om dokumentation i förskolan belysas. Löfgren (2014) kom fram till att förskollärarna har ett dilemma gällande dokumentation, ifall dem skall bedöma själva aktiviteterna eller barnet. Samtidigt som förskollärarna anser att det inte är det enskilda barnet som skall dokumenteras utan barnet i samspel med andra. Vilket leder till att föräldrar presenteras som kunder och att förskollärare upplever en konflikt mellan att tvingas ge uppmärksamhet till föräldrarna samtidigt som de måste skydda barnens perspektiv, utveckling och lärande. Enligt Löfgren (2014) tar förskollärares professionella identitetform som en ledare i sin egna yrkesroll, som är medveten om vad som är bäst för barnen och där deras yrkesmässiga legitimitet är förankrad i läroplanen (Löfgren, 2014, s. 647).

4.5 Förskollärarnas uppfattning om dokumentation i barnens utveckling och lärande

Emmoth (2014) undersöker i sin studie förskollärarnas uppfattningar om att dokumentera och analysera barns utveckling och lärande. Studien belyser förskollärarnas åsikter angående att dokumentera varje barns utveckling, lärande och aktiviteter som sker i förskolan. Studiens

empiri är intervjuer med 20 förskollärare i förskolan. Studien analys fokuserade på de didaktiska frågorna hur, vad och varför.

Emmoth (2014) poängterar en viktig aspekt som är handlar om behovet av närvarande och engagerade förskollärare. Detta innebär att kompetensen hos den enskilda förskolläraren är viktig när det gäller att skapa en god förskola och att främja barnens utveckling och lärande genom dokumentation i förskolan. Vidare resultat som synliggjordes är att förskollärare genom dokumentation får syn på att de dokumenterar barnen och de arbeten som utförs på olika sätt och att detta beror på olika skäl. Exempelvis beror det på att i vissa förskolor så dokumenteras barnen ovillkorligt men i andra förskolor handlar det bara om de barnen som väcker förskollärarens oro som blir dokumenterade. Resultatet på studien visar på att förskolor som är placerade i områden med färre resurser visar den mest strukturerade dokumentationen. Därefter visar resultatet på studien att uppgiften till dokumentation tolkas på olika vis av förskollärare. Detta leder till att dessa olikheter skapar osäkerhet för hur, vad och varför dokumentation i förskolan skall genomföras (Emmoth, 2014).

5 Teoretisk utgångspunkt och begrepp

5.1 Teori

Studien utgår från en sociokulturell teori som har sitt ursprung i Lev Vygotskijs perspektiv på lärande och kunskap (Säljö, 2014, s. 297). Säljö (2014) berättar att den sociokulturella synen på lärande är att lärandet börjar som en social aktivitet. Att lärande sker genom sociala sammanhang vilket innebär att lärande sker mellan individer i interaktion med varandra. Synen på kunskap handlar om att människor tar till sig kunskap genom samspel med andra människor. (Säljö, 2014, s. 307).

5.2 Begrepp

5.2.1 Lärande

Vi har valt att ta med begreppet lärande eftersom det är lärande och lärandeprocesser som synliggörs genom dokumentation. Säljö (2014) betonar att lärandet sker i praktiken vilket innebär att både förskollärare och barnen lär sig i praktiken genom samspel i interaktion med varandra i sociala sammanhang. Det som är väsentligt för den sociokulturella teorin när det gäller lärande och lärandeprocesser är användning av redskap och verktyg som är till hjälp för att förstärka lärandet. Det kan handla om både fysiska och språkliga redskap. Ytterligare en väsentlig aspekt för lärande är kommunikation och interaktion mellan människor eftersom det är då lärandet sker i praktiken (Säljö, 2014, s. 119).

Sheridan och Pramling (2016) poängterar att synen på lärande i förskolan är relationell vilket innebär att förskollärare och även barnen i förskolan lär sig genom kommunikation och interaktion med omvärlden (Sheridan & Pramling, 2016, s. 33).

5.2.2 Kunskap

Vi har valt att ta med begreppet kunskap eftersom det är genom dokumentation som förskollärarna får syn på sin kunskap. Säljö (2014) poängterar att kunskap ses som något föränderligt samt provisoriskt. Kunskap kopplas till människors handlande och är något som

tilldelar människorna kreativitet som därefter ger utrymme för utveckling. Kunskap skapas genom sociala praktiker. Förskollärares kunskap synliggörs genom dokumentation, då de får kunskap om hur barnen lär sig och med hänsyn till detta kan förskollärare få syn på sin egen kunskap och utveckling inom dokumentationsprocessen (Säljö, 2014, s. 119).

Enligt Sheridan och Pramling (2016) är dokumentationen ett arbetssätt där kunskap blir synligt och detta kan visas genom exempelvis ett foto, barnens målningar eller en film. När förskollärare i förskolan reflekterar och tolkar dokumentation så bidrar det till kunskap för förskollärare om vad barnen har upptäckt genom dokumentationen och vad dem har lärt sig. Dokumentation bidrar också med kunskap till verksamheten då dokumentationen återförs till verksamheten och är något som förskollärare kan titta tillbaka på och utvecklas i sin yrkesroll som förskollärare samtidigt som verksamheten utvecklas (Sheridan och Pramling, 2016, s. 34).

6 Metod

I följande avsnitt kommer en redogörelse för studiens metod. Till en början kommer en redogörelse på kvalitativ ansats och fenomenografi att presenteras. Vidare kommer urvalsprocessen, genomförande av intervju, bearbetning av intervju och transkription samt fenomenografi som analysmetod att redogöras. Slutligen kommer avsnittet att presentera forskningsetiska överväganden, därefter avslutas avsnittet med en beskrivning av begreppen reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.

6.1 Kvalitativ ansats och fenomenografi

Enligt Ahrne och Svensson (2011, s.9–14) sker en insamling av data inom kvalitativ ansats på olika sätt. Man kan använda sig av både observationer och intervjuer som datainsamlingsmetod, vilket innebär att man intervjuar de insatta personerna inom forskningsområdet (Ahrne & Svensson, 2011, s. 9–14). Vår studie är en kvalitativ ansats där insamling av empiriskt material kommer att ske genom intervjuer med förskollärare. Ahrne och Svensson (2011) nämner att vi behöver nå ut till de insatta personerna för att få kunna samla empiri för vår studie (Ahrne & Svensson, 2011, s. 8–10).

Vår studie kommer även att använda sig av en fenomenografisk ansats eftersom vi vill undersöka förskollärares uppfattningar om dokumentation. Larsson (2011) poängterar att den fenomenografiska ansatsen handlar om att studera människors uppfattningar gällande ett fenomen samt att beskriva hur fenomenet uppfattas av människor. Den fenomenografiska ansatsens fokus är intervjuer då man vill gå in på djupet och undersöka människors uppfattningar gällande ett fenomen (Larsson, 2011, s.13).

Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2011) lyfter upp vikten av intervjuer i en kvalitativ metod då man får möjligheten att möta respondenter till sin insamling av data. Författarna (2011) nämner även att intervjuer är ett sätt att samla in kunskaper om studieobjektet och det kan hända att människors tankar och känslor synliggörs. Det viktigt att förbereda sig innan intervjuerna med relevanta frågor som tillhör ämnet i studien (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2011, s.34–37).

Slutligen skriver Kvale och Brinkmann (2014) vidare att fokuset på den kvalitativa intervjun är ett bestämt ämne men den kvalitativa intervjun är inte strängt strukturerad. Den kvalitativa intervjun genomförs oftast med öppna frågor som fokuserar på det valda forskningsämnet. Det

är viktigt att tänka på att inte inveckla intervjun med bestämda uppfattningar om det valda forskningsämnet (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 48).

6.2 Urvalsprocessen

Denna delen av processen var utmanande för oss då vi hade tänkt att nå ut till olika förskolor och intervju förskollärarna som arbetar i de olika verksamheterna men på grund av hur läget ser ut just nu med Covid-19 viruset fick vi vända oss enbart till en känd förskola där förskollärare som jobbar i olika avdelningar tackade ja till vår förfrågan om att bli intervjuade. Vi har valt att intervju förskollärare eftersom vi i vår studie vill undersöka vad förskollärare har för tankar och uppfattningar kring dokumentation i förskolan. Förskollärarna som valet hamnade på arbetar inom olika avdelningar i förskolan och är i olika åldrar med olika erfarenheter. Förskollärarna som intervjuades i studien kommer att kallas för respondenter som därefter kommer att få fiktiva namn. Vi intervjuade 7 förskollärare som tillhörde 6 olika avdelningar där de arbetar med barn från olika åldrar.

Alla förskollärarna som deltog i intervjuerna för vår studie arbetar i samma förskola i olika avdelningar, tre av förskollärarna arbetar med barngrupper i åldrarna 3–5 år medan de resterande fyra förskollärarna arbetar med barngrupper i åldrarna 1–3 år.

Vi anser att det var en möjlighet med att få intervju flera förskollärare som arbetar både med barn i olika åldrar och avdelningar. Detta har gynnat vår studie då vi fick olika uppfattningar samt olika perspektiv gällande ämnet dokumentation i förskolan. Vi har tagit hänsyn gällande forskningsetiska överväganden då vi i denna studie har namngett respondenterna med fiktiva namn som visas nedan i tabellen. Vi kommer att referera till förskollärarnas fiktiva namn när vi analyserar det empiriska materialet. Dessutom visas nedan resterande information om respondenterna, vilka barngrupper de arbetar med samt hur många års erfarenhet de har som förskollärare.

Respondent:	Fiktiva namn:	Erfarenhet som förskollärare:	Barngrupp:
F1	Alice	30 år som förskollärare	3–5 år
F2	Sandra	27 år som förskollärare	3–5 år
F3	Lotta	27 år som förskollärare	3–5 år
F4	Helen	2 år som förskollärare	1–3 år
F5	Felicia	16 år som förskollärare	1–3 år
F6	Viktoria	9 år som förskollärare	1–3 år
F7	Lisa	Cirka 3 år som förskollärare	1–3 år

6.3 Genomförande av intervju

Detta avsnitt kommer att lyfta upp hur vi gick tillväga när vi intervjuade förskollärarna och hur vi tog kontakt med en känd förskola samt hur förberedelserna gick till. För att få gå ut och intervju de olika förskollärare behövde vi till en början ta kontakt med en förskollärare som arbetar på en förskola. För att därefter berätta om studien och vår situation för att vidare fokusera på intervjufrågorna som vi har förberett (Se bilaga 1). Detta gjorde vi genom att ta

kontakt med förskolläraren via samtal och meddelanden. Innan vi åkte iväg till en förskola skickade vi intervjufrågorna till de förskollärare som skulle intervjuas i förväg via mail då vi ville att de skulle känna sig förberedda inför besöket. Dessutom fick vi förskollärarnas samtycke på plats gällande att få spela in intervjuerna och berätta vilka etiska rättigheter som de har.

När vi planerade för våra intervjufrågor valde vi att frågorna skulle vara i form av öppna frågor som Kvale och Brinkmann (2014) betonar då vi ville att förskollärarna skall känna sig bekväma med frågorna samt svara utifrån deras uppfattningar och åsikter. Detta för å ena sidan skapa en behaglig stämning för respondenterna å andra sidan ge möjligheten att uppleva att frågorna inte är styrda eller är begränsade på något sätt (Kvale & Brinkmann 2014, s. 176–179). Metoden som vi använde oss av när vi intervjuade förskollärarna skedde genom att vi spelade in deras röster via röstinspelning på våra privata mobiltelefoner. Dessutom anpassade vi oss efter förskollärarnas tider när vi skulle intervju dem då de hade fullt upp i verksamheten.

Förskollärarna som vi intervjuade samarbetade med varandra för att kunna få möjligheten att gå ifrån barngruppen och delta i våra intervjuer. När vi skulle påbörja intervjuerna med respondenterna fick själva välja vart vi skulle sitta för att genomföra intervjuerna i lugn och ro. Vi intervjuade respondenterna var för sig och vi hade ingen specifik ordning då de kom in en efter en när det passade dem och barngruppen i förskolan. Intervjuerna varade mellan 5–20 minuter var, intervjuernas totala tid sammanlagt varade i 70 minuter.

Enligt Kvale och Brinkmann (2014) är en intervju en möjlighet där kunskap skapas i interaktion mellan människor. Intervju är också ett tillfälle där ett utbyte av åsikter sker mellan människor som samtalar om ett ömsesidigt ämne och ett ämne som de är intresserade av (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 18).

Kvale och Brinkmann (2014) berättare vidare att genomförandet av en intervju kan påstås vara en enkel uppgift men att intervju är något som är svårt att genomföra på ett bra sätt. Det handlar inte bara om att be personerna som skall bli intervjuade att berätta om sina erfarenheter och uppfattningar utifrån det valda ämnet och sedan spela in deras röster. Det handlar om att utförligt förbereda urvalsprocessen, tänka på intervjufrågorna samtidigt som det är väsentligt att få ett samtycke från personerna som skall intervjuas (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 17). Kvale och Brinkmann (2014) betonar att intervjuprocessen består av flera delar och en av de viktiga delarna är att deltagarna bör bli informerade om hur intervjuprocessen går till samt vilken metod man använder när man skall samla in data, deltagarna har flera rättigheter som de bör få höra tillsammans med samtycket (Kvale & Brinkmann, 2014, s.107–110).

6.4 Bearbetning av intervju och transkription

När vi var klara med alla våra intervjuer började vi transkribera alla intervjuer efter respondenternas yttranden i en fil ordagrant. Därefter började bearbetningen av intervjuerna, vi undersökte likheterna och skillnaden mellan respondenternas uppfattningar, åsikter och svar kring ämnet dokumentation. Intervjufrågorna är utformade med utgångspunkt i studiens forskningsfrågor. Vi fördjupade oss på svaren från intervjuerna. Under hela förloppet av planeringen till intervju delen var alla delar beroende av varandra för att få komma fram till olika svar som i sin tur påbörjade vår analys. När vi transkriberade alla intervjuer tog det cirka 2h, vi var väldigt noggranna med att få med allting som yttrades i intervjuerna för att inte missa något väsentligt. Vi delade dessutom de inspelade intervjufilerna mellan varandra när vi

transkriberade ner det i varsitt dokument för att underlätta transkriberingsprocessen och för att spara tid för resterande delar i arbetet. Dokumentet med transkriberingen blev sammanlagt cirka 15 sidor. Bryman (2018) beskriver att transkribering av intervjuerna underlättar när man sedan skall analysera det empiriska materialet då man ska läsa vad respondenterna har sagt flera gånger och därför leder detta till en mer noggrann analys i studien (Bryman 2018, s.310).

Kvale och Brinkmann (2014) skriver att transkriberingen handlar om att samla in och förbereda det empiriska materialet för analys för att därefter överföra respondenternas svar på intervjuerna från talspråk till skriftspråk (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 144). Vi har i vårt genomförande överfört respondenternas intervjusvar från talspråk till skriftspråk. Vi har även överfört inspelningarna direkt till en dator och skrivit ner vad respondenterna har sagt samtidigt som vi lyssnar på ljudinspelningarna. Eftersom vårt syfte är att undersöka forskollärares uppfattningar gällande ämnet dokumentation så har vi enligt Kvale och Brinkmann (2014) använt oss av transkriberingsreliabiliteten som handlar om att man måste läsa igenom transkriberingen samtidigt som man lyssnar på ljudinspelningen flera gånger. Detta för att man skall försäkra att transkriberingen har skett på ett korrekt vis (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 144).

6.5 Fenomenografi som analysmetod

Denna studie tar sin utgångspunkt i en fenomenografisk analysmetod som enligt Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) handlar om att studera och undersöka människors uppfattningar inom den faktiska världen till skillnad från vad forskaren framställer. Fenomenografisk analysmetod undersöker och studerar skillnaden mellan vad något verkligen är i jämförelse med vad det uppfattas som. För att granska människors uppfattningar kan detta ske via två olika perspektiv, *första ordningens perspektiv* och *andra ordningens perspektiv*. Första ordningens perspektiv innebär att fokus läggs på vilka aspekter av verkligheten som forskaren själv framställer. Andra ordningens perspektiv handlar om hur andra individer än forskaren och hur de uppfattar aspekter av verkligheten. Inom den fenomenografiska analysmetoden är den vanligaste datainsamlingsmetoden att intervjua eftersom syftet med ansatsen är att undersöka och studera människors uppfattningar om ett ämne eller hur någon uppfattar sin omvärld (Eriksson Barajas et al., 2013, s. 151–152).

Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) betonar att under intervjun är det forskarens roll att söka efter uttalanden som kopplas till studiens forskningsfrågor som därefter analyseras i de sammanhang och förhållanden inom vilket de har uttalats. Vi har i vår studie valt att utgå ifrån den *andra ordningens perspektiv*, vilket innebär att fokus kommer att vara på forskollärarna och deras uppfattningar och erfarenheter med dokumentation i deras yrkesprofession. Vår analysmetod kommer att utgå ifrån den fenomenografiska ansatsen där det innebär att det empiriska materialet sorteras inom olika kategorier för att hitta gemensamma mönster inom forskollärarnas uppfattningar och tankar om ämnet dokumentation i deras yrkesprofession. Variationen av forskollärarnas uppfattningar kategoriseras, som innebär att vi först fokuserar på det fullständiga materialet i en helhet och sedan går djupare in i detaljer (Eriksson Barajas et al., 2013, s. 151–152).

6.6 Forskningsetiska överväganden

Enligt Löfdahl (2014) är det viktigt att tänka på de etiska reglerna när man intervjuar forskollärarna i verksamheten. Detta innebär att vi har frågat om forskollärarnas samtycke att bli intervjuade och om att få spela in deras röster. Det är väsentligt att tänka på att radera data

när examensarbetet har blivit godkänt för att undvika att någon obehörig tar del av datainsamlingen. Vi har informerat förskollärarna om att ingen obehörig kommer att ta del av informationen de lämnar. Förskollärarna som deltog i intervjuerna har garanterats konfidentialitet. Detta innebär att namnen på förskollärarna, förskolan och intervjuaren har avidentifierats. Det är viktigt att tänka på att respektera förskollärarna och deras svar och undvika att förmedla negativa bilder som bygger på tyckanden och personliga åsikter om förskolans verksamhet (Löfdahl, 2014, s. 38).

6.7 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.

Enligt Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) handlar begreppet reliabilitet om tillförlitlighet och innebär att forskningen skall vara korrekt gjord. Vidare handlar begreppet validitet om att man verkligen har undersökt det man vill undersöka om och ingenting annat utöver det valda ämnet. Innehållet i undersökningen skall vara relevant till syftet (Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström 2013, s. 103–105). Enligt Svensson och Ahrne (2015) handlar begreppet generaliserbarhet om hur resultat och datamätning i en studie kan överföras vidare till en liknande miljö från studien. I detta fall kan det exempelvis handla om hur resultaten i vår studie och undersökning kan relateras till en annan förskola (Svensson & Ahrne, 2015, s. 26). För att besvara syftet utförligt och få ett bra empiriskt underlag som möjligt kommer vi i vår studie att förhålla oss till begreppen validitet för utförligheten och att vi säkerställer att vi har undersökt det som var avsikten att undersöka.

7 Resultat

I detta avsnitt kommer vi att presentera resultaten som vi har fått fram genom våra intervjuer med förskollärarna. Genom det empiriska materialet har flera mönster blivit synliga för oss under studiens gång. Vi har fördelat dessa i olika beskrivningskategorier: I vilket syfte dokumenterar förskollärare? och dokumentation relaterad till förskollärarnas yrkesprofession. Vi kommer även i detta avsnitt presentera våra forskningsfrågor som är: hur organiserar förskollärare för att kunna genomföra dokumentation i förskolan? Slutligen, vilka aspekter anser förskollärare kan komma att påverka dokumentationsprocessen?

7.1 I vilket syfte dokumenterar förskollärare?

Förskollärare har en uppfattning om att dokumentation anses vara ett hjälpsamt redskap för att synliggöra barnens lärandeprocesser och utveckling. Det är genom att dokumentera som man får möjlighet att se barnens lärande och utveckling. Vi tolkar det som att förskollärarna har en gemensam syn på dokumentation som ett arbetsverktyg när de handlar om att dokumentation synliggör barnens lärandeprocesser samt förskollärarnas egen utveckling i förskolan. I samband med dokumentation blir det även synligt för förskollärare vilka utvecklingsområden som man behöver utveckla i rollen som förskollärare. Vi tolkar att samtliga förskollärare använder sig av olika verktyg för att dokumentera, exempelvis Ipad, och kamera. För att sedan lägga ut det på hjärntorget för vårdnadshavarna samt även hänga upp foton på väggarna för att barnen skall få möjligheten att se vad de har gjort och känna sig delaktiga i verksamheten.

./.../ De ju att synliggöra lärprocesserna hos barnen och göra det tillsammans med barnen att dom får kunskap i eeh att kunna återberätta. Och att dom genom dom på deras sätt kunna synliggöra sin läroprocess. ./.../ – Sandra

/.../Jag tycker syftet med dokumentation är e att synliggöra barns lärande. Man synliggör ju läroplanen processerna väldigt bra liksom att de här lär dom sig o de här o de här behöver vi bli bättre på eller så o man blir mer uppmärksam på va vilka kunskaper barnen har o vad vi skall bygga på liksom. /.../- Lotta

Samtliga förskollärare har en uppfattning om att dokumentation är ett optimalt redskap för att synliggöra barnens lärandeprocesser samtidigt som det är genom dokumentation man blir medveten om barnens kunskaper samtidigt som man uppmärksam på barnens individuella utvecklingsområden. Vidare uppfattar förskollärarna att det är genom dokumentation som barnen får möjlighet att återberätta och detta leder till att barnens lärande utvecklas.

/.../Att man får upp ögonen, både på barnet själv vad dom har lärt sig i processen så att man får upp ögonen på barnen och att jag får upp ögonen för de jag behöver utveckla och att jag kan visa mina kollegor även visa barnens utveckling genom min dokumentation/.../ - Alice.

/.../Jag tycker dokumentation är bra för att man ska kunna se vad som hände eh för alla egentligen, vi, barnen föräldrarna så dom kan se vad vi gör, eh så de väl de som är syftet o att man ska typ kunna komma aah ihåg saker reflektera över dom o göra verksamheten bättre. Typ de här tyckte dom va roligt eller hur ska vi göra för att de ska bli roligt o så. /.../- Lisa

/.../De ju att vi ska lära o utveckla vårt pedagogiska arbete vidare de e ju pedagogisk dokumentation vi tar inte bara kort för ett fotoalbum utan i pedagogisk dokumentation vi eeh dokumenterar ju vårt pedagogiska arbete o ska ju eeh lära utifrån de vi ser i vår dokumentation o ja kanske ändra på saker vi kan se nytt genom dokumentationen. /.../ - Felicia

Däremot uttrycker förskollärarna Alice och Lisa en uppfattning att det är genom dokumentation som man blir medveten om barnens lärande samtidigt som man blir även uppmärksam på sin egna individuella utvecklingsområden i sin roll som förskollärare. Därefter leder dokumentation till att förskollärare får en möjlighet att reflektera över sin yrkesroll som förskollärare och vad de behöver utveckla vidare i sitt arbete. Samtidigt beskriver Felicia att det är genom dokumentation som man utvecklas i sitt pedagogiska arbete, det vill säga att man som förskollärare kan lära sig utifrån sin egna dokumentation.

/.../ ja, inne hos oss på så brukar vi filma mycket, ta kort o samtalar vi mycket med barnen o så har vi observationer, jag skriver ner om jag ser något. /.../- Lotta

/.../ vi brukar vanligtvis använda våran Ipad där vi tar kort och filmar och lite sådär beroende på vad som passar i situationen o sen även ibland om vi inte har, om jag inte har Ipaden tillexempel i en aktivitet och inte har tid så brukar jag skriva vad barnen säger o sådär istället. /.../- Helen

/.../ de mest genom foto faktiskt som vi dokumenterar. Vi tänker alltid att vi ska skriva mer men vi har inte kommit dit än. Eeh dels sätter vi upp bilder på väggarna i barnens höjd, både här inne och på hallen och sen så lägger vi ut på Hjärntorget/.../ Viktoria

Ytterligare uttrycker samtliga förskollärare hur de dokumenterar i förskolan. Detta sker genom användning av olika verktyg som exempelvis kamera, Ipad och observationer. Viktoria framhäver även att man lägger upp det man har dokumenterat på Hjärntorget för att synliggöra för vårdnadshavare.

Utifrån resultatet av intervjuerna tolkar vi att förskollärare uppfattar dokumentation som ett arbetsverktyg för att synliggöra barnens lärandeprocesser samtidigt som det blir synligt för förskollärare vilka utvecklingsområden som behöver utvecklas i deras yrkesroll. Därefter beskriver förskollärarna hur de dokumenterar för att synliggöra barnens lärandeprocesser. De nämner även att barnen får vara delaktiga i dokumentationsprocessen genom att samtala med barnen om vad som har dokumenterats. Till exempel visa upp foto som har tagits för att därefter hänga upp det i barnens höjd för att barnen skall på ett enklare vis få möjligheten att se vad de har gjort i förskolan.

7.2 Hur organiserar förskollärarna sin tid för att kunna genomföra dokumentation i förskolan?

Förskollärarna uttrycker sin uppfattning om att dokumentation fungerar som ett redskap som därefter kan användas för att utveckla verksamheten då man som förskollärare kan samtala och reflektera tillsammans i arbetslaget över vilka aktiviteter de har dokumenterat, samt vad de kan använda sig av i dokumentationen för att utveckla verksamheten. Därtill kommer en uppfattning om att dokumentation kan användas som ett underlag för verksamheten att titta tillbaka på samtidigt som man blir uppmärksam på hur året har fungerat. Förskollärarna organiserar sin tid för att dokumentera genom att reflektera tillsammans i arbetslaget gällande vad de har sett i verksamheten och vad de skall dokumentera om.

*.../vi diskuterar i grupp nu gör vi det alltid på måndagar vad är det vi ska dokumentera o vad har du sett o vad har jag sett sen så fördelar man upp det ja de e ju jag de eh ju du o sen så pratar man aa så reflekterar man vad man har sett o utgå från det sen så att först diskutera o sen delar man upp det lite sen reflekterar man lite vad alla har sett. .../-
Lotta*

.../Jag tänker på det här att man utvecklar asså både verksamheten och en själv som pedagog och att man kan se tillbaka och ba oj det här blir lite tokigt eller liksom att man sen kan ja men då gör jag såhär nästa gång eller liksom på så sätt så är det ju absolut en väldig fördel o använda sig av det. Utveckla verksamheten tänker jag. O även de här att man har möjligheten ibland att sitta tillsammans man får olika perspektiv på reflektionen av dokumentation för man kan ha upplevt situationen olika till exempel. O de kan vara väldigt intressant att få bådas bilder på det o så. Ja de ju så att verksamheten överlag utvecklas av dokumentation sådär. .../- Helen

Förskolläraren Lotta beskriver ovan att man i arbetslaget har organiserat träffar på måndagar för att gemensamt diskutera vad de har dokumenterat och vad de har sett i deras dokumentation. Vidare berättar förskolläraren Helen att dokumentationen används som ett redskap för att utveckla arbetet i verksamheten samtidigt som dokumentation uppfattas som ett redskap med flera fördelar. Det är genom dokumentation som förskollärarna kan få möjligheten att samtala och diskutera tillsammans i arbetslaget för att få möjligheten att se de olika perspektiv som de har på dokumentation och vad de har kommit fram till.

././Aa de väl en hjälp på ett sätt o en redskap då eeh i arbetet med arbetet vi ska ju redogöra många bitar i skrift vi ska ju kunna ja vi ska redogöra för mycket o då e ju dokumentationen hjälp att de ett underlag för allt vi ska skriva kan man säga, eh så är det ju. Man är väldigt tacksam för det man har skrivit när man ska skriva ihop allting efter ett år liksom så ju mer man skriver o ju mer man dokumenterar desto lättare blir det o få aah hur de här året fungerat/.../- Felicia

I samband med det som Helen och Lotta nämner ovan uttrycker Felicia en uppfattning om att dokumentation kan också användas som ett underlag. Detta för att därefter använda dokumentationen för att organisera och utveckla verksamheten vidare, då man som förskollärare kan samla ihop det man har dokumenterat om inom ett år för att sedan titta tillbaka på det. Samtidigt som dokumentationen synliggör hur året har fungerat i verksamheten.

Vi kan utifrån resultatet av intervjuerna tolka att förskollärarna har en gemensam uppfattning om dokumentation som en fördel, när det gäller att utveckla verksamheten och att kunna få möjligheten att reflektera över verksamheten både individuellt och inom arbetslaget. Förskollärarna anser att dokumentation kan användas både som ett underlag och hjälpmedel genom åren för att blicka tillbaka till i syfte att utveckla verksamheten. Förskollärarna organiserar sin tid genom att reflektera tillsammans i arbetslaget gällande vad dem skall dokumentera och vad de har sett i verksamheten. Slutligen berättar förskolläraren Lotta att detta alltid sker vid måndagar där arbetslaget får möjligheten att sitta och reflektera tillsammans.

7.3 Dokumentation relaterad till förskollärarnas yrkesprofession

./.../Att jag aldrig fastnar i samma hela tiden, o sen att jag ser utveckling och lärande för mig själv som förskollärare som jag sa har jag snart jobbat i 30 år drygt e men att jag fortsätter utvecklas. Att jag utvecklas i samarbete med mina kollegor i arbetslaget att jag ser utveckling o lärande bland barnen det enskilda barnet och barn i grupp. Och att inte jag fastnar i samma fotspår hela tiden. /.../- Alice

./.../ Eh de synliggör ju vad vi undervisar barnen i och tydliggör lärprocesserna för barnen väldigt tydligt eh och då känner man ju en profession i sin yrkesroll också vad man har undervisat i så att du blir stärkt i din roll. så att de tycker jag är väldigt givande. /.../- Sandra

Förskolläraren Alice och Sandra beskriver att dokumentation som arbetsverktyg bidrar till deras yrkesprofession på så sätt att de upplever dokumentation som givande för deras profession som förskollärare. I synnerhet till vad Alice beskriver, även om man har jobbat i 30 år som förskollärare så fortsätter man att ständigt utvecklas i sin profession och i sin individuella utveckling. Av detta skäl upplever Alice att dokumentation som ett arbetsverktyg gynnar henne som förskollärare då det leder till att man kontinuerligt utvecklas i sin yrkesprofession.

./.../Nämen de ett hjälpmedel är det ju absolut. Nä men man växer ju in i den rollen att man att inte de bara blir typ omsorg o barnpassning typ att man gentemot föräldrar också visar att vi ändå gör nånting för barnen hehe. De ju mm ett ja, de vi att vi stärker vår yrkesroll de liksom att vi faktiskt är här för något annat än för bara mat o sova haha. /.../- Viktoria

/.../ Ja men de känns ändå då ser man typ att de här är vad vi göra ja men få in läroplanen mer än vad man kanske tänker vardags grejer typ byta blöja eh äta mat de finns ändå ganska mycket där som har med läroplanen att göra men man kanske inte tänker på.
/.../- Lisa

Följaktligen berättar förskollärarna Viktoria och Lisa att man genom dokumentation växer i sin yrkesprofession som förskollärare då yrket som förskollärare inte handlar bara om omsorg och barnpassning då man har läroplanen som underlag för sitt arbete och att man implementerar den i sin yrkesroll. Läroplanen uppfattas fungera som ett hjälpmedel för att visa vårdnadshavare att man som förskollärare är här för något syfte och att det man arbetar med är meningsfullt, vilket leder till att förskollärarna stärker sin yrkesroll.

Utifrån resultatet av intervjuerna tolkar vi att förskollärarna ser dokumentation som en fördel för deras yrkesprofession då de har en gemensam beskrivning om dokumentation som en förstärkning av deras profession som förskollärare. Argument som lyfts upp i detta sammanhang är att förskollärarna inte enbart finns där för barnpassning, utan det som ingår i deras yrkesprofession samt arbetsuppgifter har läroplanen som grund vid sidan om vardagens arbetsuppgifter i förskolan. Dessutom bidrar dokumentation till förskollärarnas utveckling i sin egna yrkesroll då det leder till att de inte fastnar på samma plats, det sker en ständig utveckling. Man utvecklas som förskollärare både individuellt och tillsammans med arbetslaget.

7.4 Vilka aspekter anser förskollärare kan komma att påverka dokumentationsprocessen?

Dokumentation är en central del i förskolan samtidigt den kan upplevas vara en komplex process. Genomförandeprocessen kan upplevas svår med olika hinder på vägen som kan påverka vardagen i förskolan och andra arbetsuppgifter för förskollärare. Olika hinder som kan påverka dokumentationsprocessen är bland annat tiden för genomförandet av dokumentation, brist på tid för reflektion inom arbetslaget samt olika svårigheter med själva genomförandet av dokumentation som exempelvis svårigheter med redskapen som används då det ibland upplevs vara svårt med att fånga ”ögonblicket” i barnens aktivitet som förskollärarna vill få med i dokumentationen. Samtidigt framhävs det att förskollärare har ett eget ansvar att planera tid för dokumentation både individuellt samt i arbetslag.

/.../ Det stora ordet tid... som alltid e. Men! Då är det lite upp till vi som arbetar i arbetslaget. Har du börjat? Om vi säger att detta är ett arbetslag (pekar på oss) om min kollega har börjat o torka av borden då ska inte jag hjälpa henne för då är det hennes arbetsuppgifter den dagen liksom då går jag o gör någonting med barnen de barnen vi är här för. Jag kan inte klaga på om jag har tid att jag inte har tid om jag sätter mig och chit chattar med min kollega. Det får du göra på rasten eller efter arbetstiden är slut vi är här för barnen. De finns alltid någorlunda tid för att göra grejer med dom om jag inte då beklagar mig att jag inte har tid för att jag gör massa annat som inte hör till arbetet. O då gäller det ju att man strukturerar upp dagen hur ser dagen ut? Vilka är dina uppgifter? /.../- Alice

Alice beskriver att tiden är bland det största hinder som kan komma att påverka förskollärarna när de skall avsätta tid samtidigt som man skall utföra sina vardagliga arbetsuppgifter i förskolan. Dessutom bör förskollärarna enligt Alice samarbeta i verksamheten för att hinna med dokumentationen, det kan vara allt från att hjälpas åt vid matsituationer till andra

vardagsuppgifter. Det är viktigt att förskollärarna strukturerar sin tid då den anses vara väldigt viktig för att lyckas med dokumentationsprocessen. Av detta skäl betonar Alice vikten av att en förskollärare skall vara medveten om sin egna roll anpassat till de olika situationerna som kräver att man agerar på olika sätt beroende på vilka arbetsuppgifter man har under dagen.

/.../ Men då är det upp till oss själva och hitta dom här små och likadant att man ser i arbetslaget du har inte kommit iväg på din planeringstid av olika anledningar då får du gå sätta dig idag eller att jag är ärlig och säger nu har jag en hel del material inom mig som jag vill få ner eller som jag behöver skriva ner eller på något sätt kan jag gå sätta mig? De rätt så lugnt nu du kan va ute själv, ja visst. Så att man själv i arbetslaget liksom är så ärlig och öppen mot varandra att man hjälps åt och känner nu behöver jag gå ifrån eller nu är det din tur. – Alice

Fortsättningsvis betonar Alice att samarbetet i arbetslaget är en viktig faktor i verksamheten för att det skall bli smidigare för arbetslaget att planera, dokumentera samt reflektera. Det handlar om att förskollärarna har både förståelse och tar hänsyn till varandra i olika situationer. Exempelvis om en av dem vill gå ifrån barngruppen utanför den avsatta tiden för planeringen i syfte att dokumentera en händelse eller tankar samt idéer som finns inom en, att man är medveten att tryggheten finns mellan kollegorna för att kunna ställa en liknande fråga.

/.../Nackdelarna är ju att man inte får tiden eh till att kunna reflektera de väl egenlitgen de största att man aldrig får nån tid sen är det kanske annorlunda i dom här Corona tider de blir ju vi får inte ta in extra personal o man ska liksom få aah sin tid på något vis ändå med barngruppen o de blir färre samlingar o de blir ja mer omsorg nu de ju svårt.
/.../ Felicia

Felicia fortsätter vidare:

/.../ men nackdelen är ju att man inte liksom får tiden till att sitta o planera o reflektera typ i arbetslaget för de där egentligen du behöver reflektera mest sen kan man reflektera mycket enskilt men de ju ändå liksom i arbetslaget som de viktigaste man kan sitta allihopa o den tiden har ju varit svår i alla fall. /.../ Felicia

Förskolläraren Felicia beskriver att hon upplever tiden som en påverkande aspekt som kan skapa hinder inom dokumentationsprocessen och då handlar det om att hitta tid för reflektion och planering både enskilt och i arbetslaget. Dessutom är det extra svårt nu under Corona tiden då det saknas personal samtidigt som förskollärarna inte får ta in vikare, vilket i sin tur leder till färre samlingar och mindre tid för reflektion inom arbetslaget och att det blir mer fokus på omsorg i barngruppen.

/.../Nackdelar (suckar samtidigt), jag kan uppleva ibland att de blir såhär att man måste typ hinna ta kort eller såhär filma ska man vilja göra mer men man ska kunna sätta upp den eller så blir det typ man tänker mer om dokumenterandet o inte så mycket på vad dom säger eller vad som händer liksom, de kan vara lite stressigt när man tänker på att man ska dokumentera allt ibland att man ska hinna med det för de viktigt också. Om man ska hämta Ipaden så har det försvunnit man skulle hehe nu har allting försvunnit.
- Lisa

Förskollärarna Lisa och Lotta uttrycker en uppfattning om att en aspekt som kan påverka dokumentationsprocessen är svårigheter med digitala verktyg. Ibland hinner man inte med att

dokumentera situationen som uppstår inom barngruppen eftersom det tar tid att hämta och öppna upp exempelvis Ipaden. Vilket resulterar till att förberedningen inför dokumentation tar så mycket tid.

/.../ de här lite med när man ska dokumentera med Ipaderna då missar man dom hära snabba ögonblicken för först ska du plocka fram Ipaden sen så ska du logga in dig i Ipaden o sen så ska du ta fram o då vart tog dom vägen nu då likaså (skrattar samtidigt) så nu har vi faktiskt tagit hit en vanlig enkel digital kamera för den kan man liksom bara huga snabbt o ta kort snabbt ja så de därför vi provar med den också/ .../- Lotta

Däremot som Helen uttrycker så kan man bestämma sig i förväg vilket redskap som skall användas för dokumentation. Exempelvis om man har bestämt sig för att bara filma hela situationen så kan man på ett enklare vis förbereda Ipaden i förväg inför dokumentation.

/.../jag tänker ibland eh, ibland kan jag uppleva när man är i en aktivitet o så säger du att du är (pekar på oss) den enda pedagogen som är med i aktiviteten då är det ju väldigt svårt att både dokumentera och vara närvarande med barnen. Då är det lättare att kanske ställa upp eh filma hela situationen så att man bara fokuserar på att vara med barnen men om man till exempel har bestämt sig för att åh men nu ska jag skriva ner vad barnen säger o så ska man samtidigt liksom vara med dom eh så de kan jag tycka e svårt. – Helen.

Förskolläraren Helen uttrycker att fördelningen mellan vardagens arbetsuppgifter och dokumentations processen upplevs vara stressiga då å ena sidan behöver man som förskollärare hinna vara närvarande i barngruppen å andra sidan hinna fånga ”ögonblicket” i aktivitetens gång som skall dokumenteras. Följden blir att man tänker mycket på dokumentation och vad som skall dokumenteras och missar därför vad barnen uttrycker samt vad som händer inom barngruppen.

/.../ De svårt o gallra för man vill ha med så mycket som möjligt åh de vill jag ha med o de vill jag ha med o liksom så att vad ska jag ta med o liksom att man tänker ja men de här tar jag nu- Lotta

/.../de kan vara svårt att sola, eeh det kan bli för mycket eh och de kan vara svårt att ta med bara ett läroplans mål när de går in lite i varandra, vilket är viktigaste vilket kan vara huvudläroplans målet liksom de väl dom man kan känna o att de alltid den här tiden som ska då finnas få med barnen du ska sitta med dom eh de händer en massa grejer runt omkring så att ja men överlag tycker jag i alla fall ändå att dokumentation fungerar bra men de ju att sola som sagt som jag tycker är svårast.- Sandra

Vidare upplever förskollärarna Lotta och Sandra att det kan vara svårigheter med att få med allting i dokumentationen samtidigt som det kan upplevas som ett dilemma då förskollärare oftast tänker på vad som är relevant att ta med och inte. Med hänsyn till detta nämner Sandra att det är svårt med vilka läroplans mål som skall tas med i dokumentationen och vilka som kan vara relevanta för den valda aktiviteten som dokumenteras.

/.../ nu de ändå bra man har begränsat dokumentation jämför med för tio femton år sen då skulle man dokumentera allt det enskilda barnet i massa olika moment de tog o de var ju för tids krävande asså de var ju för vem gynnar detta asså de eeh nu är det bättre

nu dokumenterar man gruppen man dokumenterar valda delar de ändå mer riktat ändå kan man känna då att tiden inte finns riktigt ibland ja. Så de nog de/.../- Viktoria

Ytterligare belyser Viktoria att även om det kan upplevas vara tidskrävande med dokumentation idag, så har sättet att dokumentera förändrats över tid då dokumentation för ca 10–15 år sedan handlade mest om att dokumentera det enskilda barnet i olika situationer och då var det mer tidskrävande. I dagens samhälle urskiljer det sig med hur man dokumenterar då det idag upplevs vara bättre med dokumentation och att man dokumenterar gruppen och valda moment istället för bara det enskilda barnet. Men tidskrävande är det fortfarande.

8 Diskussion

I detta avsnitt kommer våra forskningsfrågor att diskuteras utifrån det framkomna resultatet ovan som presenterades genom intervjuerna med förskollärarna. Avsnittet kommer att disponeras i följande rubriker: Resultatdiskussion där vi diskuterar resultatet samt våra forskningsfrågor. Vidare kommer vi att diskutera begreppen som framkommer i vår studie som stöd för analysen under rubrikerna resultatdiskussion och studiens forskningsfrågor. Därefter under rubriken metoddiskussion diskuterar vi vårt val av metod och därpå diskuterar vi vår studies relevans för det kommande förskolläraryrket. Avslutningsvis kommer vi att presentera en underrubrik på fortsatt forskning som en avslutning på vår diskussion.

8.1 Resultatdiskussion

Resultatet i vår studie visar att förskollärarna har en gemensam uppfattning gällande dokumentation som ett hjälpsamt arbetsverktyg på olika vis i förskolan. Argument som lyfts upp är att dokumentation är ett hjälpsamt arbetsverktyg i syfte att synliggöra barnens utveckling och lärande samt att utvecklas i sitt egna lärande som förskollärare. Detta har också presenterats i tidigare forskning då Löfgren (2017) poängterar i sin studie att förskollärare använder sig av dokumentation, för att dokumentera barnens lärande samtidigt som det leder till att förskollärarnas egna lärande synliggörs genom dokumentationen (Löfgren, 2017). Det är här som begreppet lärande kommer in eftersom det är genom dokumentation som lärande och lärandeprocesser synliggörs i förskolan. Sheridan och Pramling (2016) poängterar är att synen på lärande är relationell eftersom både förskollärarna och barnen lär sig genom att kommunicera och integrera med varandra (Sheridan & Pramling, 2016, s. 33).

Enligt Sheridan och Pramling (2016) är dokumentationen ett arbetssätt där kunskap blir synligt och detta kan visas genom exempelvis ett foto, barnens målningar eller en film. När förskollärare i förskolan reflekterar och tolkar dokumentation så bidrar det till kunskap för förskollärare om vad barnen har upptäckt genom dokumentationen och vad dem har lärt sig. Dokumentation bidrar också med kunskap till verksamheten då dokumentationen återförs till verksamheten och är något som förskollärare kan titta tillbaka på och utvecklas i sin yrkesroll som förskollärare samtidigt som verksamheten utvecklas (Sheridan och Pramling, 2016, s. 34).

Resultatet visar att dokumentation kan användas som ett underlag i syfte att utveckla verksamheten, samtidigt som dokumentation kan användas ytterligare för reflektion i arbetslaget för vidare planering. Dokumentationen kan även användas som underlag när det

kommer till utvecklingssamtal med vårdnadshavare och som en tillbakablick över hur året har varit i verksamheten. Alnervik (2018) beskriver i sin studie att förskollärarna använder sig av kommunaktiv dokumentation som innebär att förskollärare kommunicerar och reflekterar med sina kollegor om vad de har kommit fram till när de har dokumenterat aktiviteter i förskolan. Detta leder till att förskollärarna får möjligheten att kommunicera med sina kollegor om olika inställningar och tankar dem har om dokumentation och vad som har dokumenterats (Alnervik, 2018). Det är här som begreppet kunskap kommer in då dokumentation enligt Sheridan och Pramling (2016) är ett arbetssätt där kunskap blir synligt. Kunskap kan synliggöras genom exempelvis ett foto, barnens målningar eller en film och även när förskollärare reflekterar och tolkar dokumentation. I samband med detta bidrar dokumentation med kunskap till verksamheten vilket resulterar till att dokumentation används i verksamheten för att förskollärare ska kunna få möjligheten att titta tillbaka på dokumentation och utvecklas i sin yrkesroll (Sheridan & Pramling, 2016, s. 34).

Vårt resultat visar vidare att dokumentation kan användas som en förstärkning av sin yrkesprofession och att man genom dokumentation utvecklas i sin egen yrkesroll som förskollärare då man har läroplanen som grund för sitt arbete. Detta framgår i tidigare forskning då Löfgren (2014) belyser i sin studie att förskollärarna har en professionell identitet som ledare i sin yrkesroll. Förskollärarnas legitimitet är förankrad i läroplanen, då de utgår från läroplansmålen när de dokumenterar i förskolan (Löfgren, 2014).

8.2 Hur organiserar förskollärare för att kunna genomföra dokumentation i förskolan?

I analysen framkommer det att förskollärarna i vår studie har betonat vikten av att samarbeta i arbetslaget för att kunna få tid för planering, reflektion och att hinna med dokumentation. Förskollärarna berättade att de träffas en gång i veckan för gemensam planering och reflektion i arbetslaget samt ytterligare en gång i veckan som är en tid för individuell planering och reflektion.

Dessutom beskrev förskolläraren Helen förståelsen samt tilliten de har till varandra i arbetslaget. Exempelvis när en av förskollärarna får en tanke eller idé som behöver skrivas ner utöver den avsatta tiden för planering. Förskollärarna är medvetna att man i arbetslaget kan gå ifrån en stund för att skriva ner sina tankar och idéer. Förskolläraren Helen betonar vidare att detta sätt av samarbete i arbetslaget leder till att de känner sig trygga i verksamheten att det handlar om ärlighet samt öppenhet mot varandra.

Däremot belyser förskolläraren Alice för att kunna hinna med planering, reflektion och dokumentation så är det upp till var och en i arbetslaget att ansvara för sin egen tid i verksamheten samtidigt som man skall kunna strukturera sin tid som förskollärare. Det handlar om att en förskollärare skall vara medvetna om vilka skyldigheter samt plikter som ingår i yrkesrollen under vardagens arbetsuppgifter. I studien av Alnervik (2018) skriver forskaren att det skapas en kommunikativ miljö när förskollärarna sitter tillsammans i arbetslaget och kommunicerar med varandra om dokumentation i samband med detta leder det till att

förskollärarna får möjligheten att diskutera olika inställningar och tankar med varandra gällande dokumentation (Alnervik, 2018). Detta kan kopplas till begreppet kunskap som Sheridan och Pramling (2016) poängterar att det är genom dokumentation där kunskap blir synligt, både för förskollärarna och barnen. Reflektion och tolkning av dokumentation inom arbetslaget bidrar med kunskap för förskollärare om vad barnen har upptäckt genom dokumentation. Ytterligare en aspekt som dokumentation bidrar med är kunskap till verksamheten, då dokumentation återförs till verksamheten i syfte för förskollärare att titta tillbaka på i samband med att det bidrar till att man utvecklas i sin yrkesroll. Samtidigt som verksamheten utvecklas (Sheridan & Pramling, 2016, s. 34).

8.3 Vilka aspekter anser förskollärare kan komma att påverka dokumentationsprocessen?

Resultat i vår studie visar att samtliga förskollärare har en gemensam uppfattning gällande tid som en aspekt som kan komma att påverka dokumentationsprocessen i förskolan. Förskolläraren Felicia poängterar att man ibland inte hinner med dokumentation och att det särskilt annorlunda situation just nu med Covid-19 viruset, då det finns svårigheter med att få in extra personal vilket leder till att det blir färre samlingar samtidigt som man får mindre tid med att reflektera och dokumentera. Argumentet som lyfts upp är att det blir mer omsorg i verksamheten då man skall vara med barngruppen samtidigt som man behöver få tid för dokumentation. Utöver hur situationen ser ut just nu med Covid-19 viruset, upplever förskollärarna att tidsbristen finns fortfarande då det är tidskrävande att dokumentera. Detta berättade förskolläraren Sandra om att det finns en svårighet med att finna tiden att sitta med barngruppen samtidigt som det händer massa runt omkring och att det i samma ögonblick krävs från en att dokumentera det som sker mellan barngruppen.

I analysen framgår det andra aspekter som kan påverka dokumentationsprocessen. En av dessa aspekter är vad förskolläraren Lotta beskrev som svårigheten med att veta vad som är viktigt att ta med i dokumentationen och vad som inte behöver tas med. I detta samband presenterade Sandra en annan svårighet som handlar om läroplansmålen där målen upplevs som att de går in i varandra vilket leder till att det kan bli svårt med att bara ta med ett läroplans mål i dokumentationen. Detta framgår i tidigare forskning då Löfgren (2017) poängterar i sin studie att förskollärare strävar efter att implementera de olika läroplansmålen när de dokumenterar i förskolan. Även Löfgren (2017) belyser svårigheten bland förskollärare när det handlar om att hitta balansen gällande vilka läroplansmål som skall tas med i dokumentationen (Löfgren, 2017).

I vårt resultat ser vi ytterligare en aspekt som kan påverka dokumentationsprocessen vilket är användningen av digitala verktyg i verksamheten när det gäller att förskollärarna vill dokumentera situationen som uppstår i en aktivitet. Detta framgår i vår studie då förskollärarna Lisa och Lotta har en gemensam uppfattning om att det finns svårigheter att hinna fånga situationen som barnen befinner sig i när de skall dokumentera. Det upplevde de som stressande då de inte hann fånga de snabba ögonblicken eftersom det tog tid för de att förbereda Ipaden inför dokumentation.

Konsekvenserna blir som förskolläraren Lisa poängterade att man tänker mycket på det som skall dokumenteras och missar därför vad som händer i barngruppen. Istället får man hitta andra lösningar med andra redskap som inte är lika tidskrävande, eller kräver flera steg i förberednings processen, som exempelvis en kamera som är betydligt snabbare än en Ipad.

8.4 Metoddiskussion

I detta avsnitt kommer vår användning av metod att diskuteras, vad som gick bra och vad vi kunde ha utvecklat. Vi har använt oss av intervju som metod för att ta reda på förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan.

Till en början tog vi kontakt med en känd förskola och skickade förfrågan om att intervjua och berättade om vår studie samt vad den handlar om. Kvale och Brinkmann (2014) poängterar vikten med att förbereda sig innan man går ut och intervjuar respondenterna. Det handlar om att utförligt förbereda och tänka på intervjufrågorna samtidigt som det är väsentligt att få ett samtycke från personerna som skall intervjuas (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 17).

När vi väl fick godkännandet skickade vi intervjufrågorna till en förskollärare som därefter delade ut intervjufrågorna till sina kollegor. Detta tycker vi funkade väldigt bra då förskollärarna fick möjlighet att förbereda sig i förväg innan dem skulle bli intervjuade av oss. Inför varje intervju passade vi på att få förskollärarnas samtycke om att få spela in intervjuerna på plats. Det tog inte långt tid att få förskollärarnas samtycke om att spela in intervjuerna men vi upplever att det hade varit enklare om vi skickade ett skriftligt samtycke tillsammans med intervjufrågorna i förväg.

Kvale och Brinkmann (2014) betonar att intervjuprocessen består av flera delar och en av de viktiga delarna är att deltagarna bör bli informerade om hur intervjuprocessen går till samt vilken metod man använder när man skall samla in data, deltagarna har flera rättigheter som de bör få höra tillsammans med samtycket (Kvale & Brinkmann, 2014, s.107–110).

På grund av tidsbristen som vi hade med att hinna ta kontakt med en känd förskola och få deras godkännande gällande att intervjua förskollärarna, hade vi tyvärr inte så mycket tid över till att förbereda ett skriftligt samtycke. Fokusen låg på att förbereda intervjufrågorna inför intervjuerna med förskollärarna. Vi använde oss av röstinspelning för att spela in förskollärarnas röster under intervjuerna, det upplevde vi fungerade väl då vi använde oss av mobiltelefonerna. Det gynnade oss när vi transkriberade, vi hade möjligheten att lyssna flera gånger på röstinspelningarna för att få orddiagrammet med förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som arbetsverktyg i förskolan.

På grund av de rådande omständigheterna gällande Covid-19 viruset fick vi tillgång till bara en känd förskola och lyckades därför att intervjua förskollärare som arbetar på olika avdelningar. Hade det varit under andra omständigheter skulle vi önskat att få intervjua förskollärare ifrån olika förskolor för att få ytterligare uppfattningar gällande dokumentation

som arbetsverktyg i förskolan. Överlag tycker vi att det fungerade väldigt bra med dem förskollärarna som vi fick intervjua då det gynnade vår studie och vidare resultatet i studien. Även vår val av metod upplever vi är passande för vår studie och ämnet vi har undersökt om.

8.5 Relevans för det kommande förskolläraryrket

Vi har i denna studie undersökt förskollärarnas uppfattningar gällande dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan. Vi var inte ute efter korrekta svar i vår studie utan syftet handlade om vilka uppfattningar förskollärarna har gällande fenomenet dokumentation som vår studie handlar om. Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) lyfter upp *andra ordningens perspektiv* som vi i detta sammanhang har använt oss av när vi har undersökt förskollärarnas uppfattningar angående fenomenet dokumentation, eftersom fokusen i denna studie handlar om förskollärarnas uppfattningar om dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan (Eriksson Barajas et al., 2013, s. 151–152).

När vi undersökte förskollärarnas uppfattningar angående dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan kommer det således att gynnas oss i vår kommande yrkesroll som förskollärare. Detta eftersom dokumentation är en väsentlig del av vårt kommande läraryrke i förskolan, av detta skäl upplever vi att det var till en stor fördel att fördjupa oss i ämnet dokumentation i denna studie. Som en följd av detta fick vi kännedom om dokumentation och hur det kan se ut i praktiken i förhållande till hur förskollärare arbetar med dokumentation ur olika aspekter, såsom när det handlar om utveckling både individuellt och i arbetslaget samt hur och varför man dokumenterar och även syftet med dokumentation i förskolan. Detta kan kopplas till vad Säljö (2014) beskriver som lärande i praktiken utifrån den sociokulturella teorin som betonar att lärande sker i praktiken (Säljö, 2014, s. 119).

Ytterligare har vi genom denna studie upptäckt vikten med att samarbeta och planera tillsammans i arbetslaget, vilket leder till att vi kommer att ta med oss denna iakttagelse i vår kommande yrkesroll som förskollärare i syfte med att stödja barnens kunskap, lärande och vidare utveckling genom dokumentation.

Enligt Wehner-Godée (2010) är dokumentation som arbetsverktyg i förskolan både en möjlighet och ett hinder för förskollärare. Möjligheterna i dokumentation är att barnens utveckling och lärande synliggörs och därefter kan förskollärare planera aktiviteter i förskolan utifrån barnens utveckling. De hinder som finns i dokumentation är bland annat tidsbristen, då förskollärare upplever att dokumentation är tidskrävande samt svårigheter med att rama in vilka läroplansmål som ska tas med i dokumentationen (Wehner-Godée, 2010, s. 58).

Variationen av fenomenet dokumentation som har framgått av resultatet i vår studie är inte enorm. Detta eftersom resultatet synliggör att förskollärarna har en gemensam uppfattning i fråga om dokumentation som ett fungerande arbetsverktyg för att synliggöra barnens lärande, samtidigt som förskollärare får möjligheten att utvecklas i sin egna yrkesprofession genom dokumentation i förskolan.

8.6 Förslag till vidare forskning

Vi har i denna studie undersökt förskollärarnas uppfattningar angående dokumentation som ett arbetsverktyg i förskolan och vår metod har varit att intervjua förskollärarna. En annan tänkbar studie som skulle vara intressant att undersöka är barnens synpunkter gällande dokumentation i förskolan. Vårt förslag på metod skulle vara en observationsstudie för att kunna undersöka dokumentation ur ett annat perspektiv i samband med barnens synpunkter angående dokumentation i förskolan. En annan intressant fråga att studera skulle även vara hur deras delaktighet ser ut i synnerhet med dokumentation. Ytterligare en möjlig studie hade varit att få med vårdnadshavarnas åsikter angående deras delaktighet och synpunkter om dokumentation i förskolan. En sådan studie skulle kunna bygga på en kvantitativ ansats i form av enkäter som skickas ut till vårdnadshavarna, i syfte att få reda på deras åsikter. I synnerhet hur de blir involverade och informerade inom dokumentationsprocessen när det handlar om barnens lärande samt utveckling i förskolan.

9 Referenslista

- Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.
- Alnervik, K. (2018). *Systematic documentation: Structures and tools in a practice of communicative documentation*. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 19(1), 72–84. <https://doi.org/10.1177/1463949118762147>
- Bryman, Alan, & Björn Nilsson. (2017). *Samhällsvetenskapliga Metoder*. Malmö: Liber
- Emmoth, K. (2014). *Grunden läggs i förskolan Förskole pedagogernas tankar om utveckling, lärande och dokumentation* (Licentiatavhandling). ISBN 978-91-7459-746-2 Umeå: Umeå universitet. Tillgänglig: <http://swepub.kb.se/bib/swepub:oai:DiVA.org:umu-84697>
- Emmoth, K. (2014). *Grunden läggs i förskolan Förskole pedagogernas tankar om utveckling, lärande och dokumentation* (Licentiatavhandling). ISBN 978-91-7459-746-2 Umeå: Umeå universitet. Tillgänglig: <http://swepub.kb.se/bib/swepub:oai:DiVA.org:umu-84697>
- Eriksson-Barajsa, K. Forsberg, & C. Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap. Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Eriksson-Zetterquist & Ahrne. (2015). Intervjuer. (34–54). Ahrne, G & Svensson, P. (Red). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S. (2011). *Kvalitativ analys- exemplet fenomenografi*. Linköping: Studentlitteratur.
- Löfdahl, A., Hjalmarsson, M., & Franzén, K. (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber.
- Löfgren, H. (2015). Teachers' Work with Documentation in Preschool: Shaping a Profession in the Performing of Professional Identities. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 59(6), 638–655.
- Löfgren, H. (2017). Learning in preschool: Teachers' talk about their work with documentation in Swedish preschools. *Journal of Early Childhood Research*, 15(2), 130–143. <https://doi.org/10.1177/1476718X15579745>
- Sheridan, S. & Ingrid-Pramling, S. (2016). *Barns lärande – fokus i kvalitetsarbetet*. Stockholm: Liber.
- Sheridan, S. Professionsperspektivet. (228–234). Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. (Red.), *Att bli förskollärare. Mångfasetterad komplexitet*. Stockholm: Liber AB
- Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken : Ett sociokulturellt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan>

Sheridan, S. Williams, P. Sandberg, A & Vuorinen, T. (2011) Preschool teaching in Sweden – a profession in change, *Educational Research*, 53:4, 415-437, DOI: [10.1080/00131881.2011.625153](https://doi.org/10.1080/00131881.2011.625153)

Vallberg Roth, A. (2016). *De yngre barnens läroplanshistoria*. Lund: Studentlitteratur.

Wehner Godée, Christina. (2010). *Att Fånga Lärandet: Pedagogisk Dokumentation Med Hjälpen Av Olika Medier*. 2. Uppl. Stockholm: Liber.

Åsen Moberg. (2015). Statlig styrning och förskolans praktiker. (17–35). Åsén, Gunnar. (Red), *Utvärdering & Pedagogisk Bedömning I Förskolan*. Stockholm: Liber.

Åsén, G. (2015). *Utvärdering och bedömning i förskolan*. Stockholm: Liber.

10 Bilaga 1.

Intervjufrågorna är utvalde utifrån vårt syfte samt frågeställningar där även de didaktiska frågorna kopplas till intervjufrågorna nedan:

1. Skulle du kunna berätta hur du dokumenterar i förskolan?
2. Hur upplever du dokumentations processen?
3. Vad tänker du på under dokumentations processen?
4. Vilka fördelar upplever du finns inom dokumentation processen?
5. Vilka nackdelar upplever du finns inom dokumentations processen?
6. Vad anser du är syftet med dokumentation?
7. Hur fördelar ni arbetet med dokumentation inom arbetslaget?
8. På vilket sätt upplever du att dokumentation bidrar till din yrkesroll/yrkesprofession som förskollärare?